

พัฒนาการและที่มาของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศไทย

นายพนัฒน ฤทธิกาญจน์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0509-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EVOLUTION AND THE ORIGIN OF THE SOVEREIGNTY AND THE SOVEREIGN IN THAILAND

Mr. Naphattorn Ritthikarn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17 -0509 -3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พัฒนาการและที่มาของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศไทย

โดย นาย นพัตถร ฤทธิกาญจน์

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์

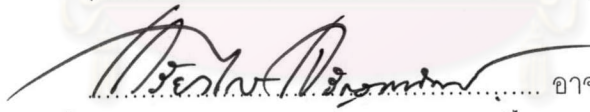
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี) อาจารย์ ดร. กฤษณ์ วสีนนท์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

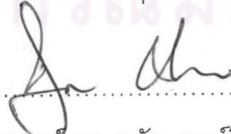
 คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงศ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์)

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. กฤษณ์ วสีนนท์)

 กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ฤทัย หงส์ศิริ)

นายพนัฒธร ฤทธิกาญจน์ : พัฒนาการและที่มาของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจ
อธิปไตยในประเทศไทย. (THE EVOLUTION AND THE ORIGIN OF THE SOVEREIGNTY
AND THE SOVEREIGN IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร
เจริญธนาวัฒน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ ดร. กฤษณ์ วสันนท์ จำนวนหน้า 261 หน้า.
ISBN 974-17-0509-3

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาถึงพัฒนาการของการกำเนิดรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยในประเทศไทย
นับแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันโดยนำแนวความคิดว่าด้วยการจัดสถาบันของอำนาจเพื่อใช้ในการ
พิจารณาถึงลักษณะของอำนาจในการปกครองในยุคต่างๆว่ามีลักษณะที่แยกออกจากตัวบุคคลให้
เป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐ ซึ่งจะมีผลให้เกิดรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยตั้งแต่เมื่อใดและใครเป็น
รัฐชาติปดัย

จากการศึกษาปรากฏว่า ในสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อำนาจในการ
ปกครองมีรากฐานปะปนอยู่ที่ตัวบุคคลการเข้าสู่ตำแหน่งในการใช้อำนาจต้องอาศัยคุณสมบัติ
ส่วนตัวของบุคคลมิได้เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์ที่แน่นอนและมีการแย่งชิงอำนาจกันอยู่ตลอดเวลา
ทำให้อำนาจขาดความสูงสุดอย่างแท้จริงในความหมายของอำนาจอธิปไตย ในสมัยรัชกาลที่ 5
อำนาจในการปกครองทั้งหมดรวมเข้าสู่สถาบันพระมหากษัตริย์ และมีการทำให้อำนาจที่ขึ้นอยู่กับ
คุณสมบัติส่วนตัวของบุคคลสิ้นสุดไปโดยการแต่งตั้งตำแหน่งมกุฎราชกุมารเป็นกฎเกณฑ์ที่
แน่นอนในการเข้าสู่ตำแหน่งในการใช้อำนาจ ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ในการจัดสถาบันของอำนาจ
ส่งผลให้เกิดรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่องค์พระมหากษัตริย์เป็นรัฐชาติปดัยผู้ใช้อำนาจอธิปไตย
แทนรัฐแต่เพียงผู้เดียว ครั้นต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีการตราพระราชบัญญัติธรรมนูญ
การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว 2475 เป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ในการเข้าสู่
ตำแหน่งในการเป็นรัฐชาติปดัยผู้ใช้อำนาจอธิปไตยใหม่เป็นพระมหากษัตริย์ร่วมกับประชาชนโดยมี
องค์กรต่างๆได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐชาติปดัย และ
หลักการดังกล่าวได้แสดงถึงความผูกพันระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชน. ในการร่วม
กันเป็นรัฐชาติปดัยผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐที่สืบทอดมาจนถึงรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

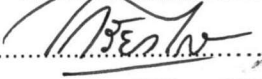

4186095034 : MAJOR LAWS

KEY WORD : SOVEREIGNTY/SOVEREIGN/CONSTITUTION/STATE

NAPHATTORN RITTHIKARN : THE EVOLUTION AND THE ORIGIN OF THE SOVEREIGNTY AND THE SOVEREIGN IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF.KRIENGGKRAI CHAROENTHANAVAT, Ph.D. THESIS COADVISOR : KRIS VASINONDHA, Ph.D., 261 pp. ISBN 974-17-0509-3

This thesis aims at scrutinizing the evolution of the origin of sovereignty state in Thailand, from Sukhotai Period to present time. By studying on the concept of institutionalisation of power for consideration to the nature of the ruling in diverse period that separate from the individuals to be qualified as institution so called state consequently brings about issue of when the sovereignty state was originated, and who is the sovereign.

Upon studying its theories, it reveal that ,from Sukhotai period to early Rattanakosin time, the ruling had been base on the persons.Thus, entering into the incumbency to exercise the power must depend on personal qualification of individuals,not any of certain principles, and as a result of the seize of power,all the time,occurred,which results in fact that the said power lacks the supremacy nature in the meaning of sovereignty .In the reign of King Rama 5,all of the ruling were centralized in the Royal institution and the power attached to personal qualification shall be terminated as a result of the appoitment of crown prince which later become the criteria for entering into incumbency to exercise of power. The said events resulted in the creation of the absolute monarchy where the king become the sole sovereign and exercise the sovereignty on behalf of state .Later,in the reign of King Rama 7, the provisional constitution of B.E. 2475 was enacted ,therefore,resulting in a change in criteria in connection with entering into incumbency to be qualified as the sovereign. Currently,the King and the people jointly exercise the sovereignty through different organs,namely the parliament, the cabinet and the judiciary as representative of the exercise of sovereign. The said principle reflects the relationship between the royal institution and people in term of the joint exercise the sovereignty on behalf of state as inherited until nowadays.

Field of study.....Laws.....Student's signature.
Academic year.....2001.....Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จขึ้นได้ก็เนื่องมาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ และ อาจารย์ ดร. กฤษณ์ วสีนนท์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และได้แนะนำข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจทานแก้ไข ในการค้นคว้า และเรียบเรียงวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์ และอาจารย์ ดร.ฤทัย หงส์สิริ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า รับเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ และได้แนะนำข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ วิทยานิพนธ์นี้อาจสำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นได้โดยหากปราศจาก เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยช่วยเหลือในการค้นคว้าหาข้อมูล ตลอดจนเพื่อนๆ พี่ๆ ชานิติศาสตร์ จุฬาฯ ทุกๆ ท่านที่ไม่อาจเอ่ยนามได้ทั้งหมด ซึ่งคอยช่วยเหลือสนับสนุนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณด้วยความจริงใจเป็นอย่างยิ่ง

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิตที่ไม่อาจบรรยายได้เป็นตัวอักษร และหากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะมีประโยชน์อยู่บ้างในการศึกษา ผู้เขียนขออุทิศสิ่งที่ดีเหล่านั้นแด่บิดามารดา ตลอดจนทุกๆ ท่านที่ได้กล่าวถึงข้างต้น แต่หากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	2
1.4 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	2
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	3
บทที่ 2 แนวความคิดว่าด้วยที่มาของอำนาจอธิปไตย	
และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย.....	4
2.1 ปรัชญาการณของการใช้อำนาจในสังคมก่อนกำเนตรัฐ.....	4
2.1.1 ความหมายของอำนาจและอำนาจการเมือง.....	4
1.อำนาจ (power).....	4
2.อำนาจการเมือง(political power)หรือ อำนาจในการจัดระเบียบสังคม.....	5
2.1.2 ที่มาของอำนาจในการควบคุมสังคมก่อนกำเนตรัฐ.....	7
1. อำนาจในรูปของธรรมเนียมประเพณีของกลุ่ม.....	7
2. อำนาจเป็นของตัวบุคคล.....	8
2.1.3 ลักษณะของอำนาจในการจัดระเบียบสังคมการเมือง(อำนาจการเมือง)	
ก่อนการกำเนตรัฐ.....	9
2.1.4. การจัดอำนาจให้แยกออกจากตัวบุคคลไปเป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐ.....	12
2.2สาระสำคัญของความเป็นรัฐที่มีลักษณะทางกฎหมาย.....	14
2.2.1 ดินแดน	14
1. ความหมายของดินแดน	14
2. บทบาทของดินแดน : เขตแดนทางพื้นที่ในการใช้อำนาจเหนือพลเมือง.....	15
2.2.2 พลเมืองหรือสังคมนชาติ.....	15

1. การอยู่ร่วมกันในลักษณะของความเป็นชาติ.....	15
2. ความสัมพันธ์ระหว่างชาติกับรัฐ.....	16
2.2.3 อำนาจที่เป็นของสถาบัน.....	17
1. ปัจจัยในการจัดอำนาจให้เป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐ.....	17
1.1 กฎเกณฑ์การเข้าสู่การใช้อำนาจ.....	17
1.2 ความต่อเนื่องในการใช้อำนาจ.....	18
1.3 การยอมรับอำนาจของผู้อยู่ใต้ปกครอง : การใช้อำนาจเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมสนองความต้องการของสังคม.....	19
2. ผลของการที่อำนาจเป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐ.....	21
2.1 บุคคลเป็นผู้ใช้อำนาจในนามรัฐและแทนรัฐเท่านั้น.....	21
2.2 รัฐเป็นสถาบันนามธรรมที่ทำให้แนวคิดทางกฎหมายของคน ในสังคมเป็นจริง.....	22
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจที่เป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐกับอำนาจอธิปไตย.....	24
2.3.1 แนวความคิดว่าด้วยการกำเนิดรัฐของแมคคီอาเวลลีและลักษณะของ อำนาจอธิปไตยตามทฤษฎีของ โบแดง.....	25
2.3.2 อำนาจที่เป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐเป็นอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตย.....	28
2.4 รัฐอธิปไตยผู้ใช้อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยแทนรัฐ.....	29
2.4.1 ทฤษฎีที่สนับสนุนการใช้อำนาจสูงสุดแทนรัฐโดยบุคคลเพียงคนเดียว : กษัตริย์เป็นรัฐอธิปไตย.....	30
1. ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของ โบแดง.....	30
2. ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของโทมัส ฮอปส์	32
2.4.2 แนวความคิดในการจำกัดการใช้อำนาจสูงสุดแทนรัฐโดยบุคคลเพียงคนเดียว : ประชาชนเป็นรัฐอธิปไตย.....	37
1. แนวความคิดว่าด้วยสัญญาประชาคมของ จอห์น ล็อก.....	37
2. แนวความคิดว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนของรูสโซ.....	42
3. แนวความคิดว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติของซีเยส.....	44
4. แนวความคิดในการแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย.....	47
2.4.3. ลักษณะทางกฎหมายในการจัดอำนาจให้แยกออกจากตัวบุคคลไปเป็นของ นามธรรมที่เรียกว่ารัฐ : รัฐเป็นนิติบุคคลโดยสภาพ.....	49

1. ความหมายของนิติบุคคล.....	49
2. ลักษณะความเป็นนิติบุคคลของรัฐ.....	52

บทที่ 3. ที่มาของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในยุค

ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411).....	55
3.1 สมัยสุโขทัย (พ.ศ.1781-1893).....	56
3.1.1. ลักษณะของการใช้อำนาจของผู้ปกครอง.....	57
1. แนวความคิดในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง.....	57
1.1 แนวความคิดเรื่องบิดาปกครองบุตร.....	57
1.2 แนวความคิดเรื่องธรรมราชาในไตรภูมิพระร่วง.....	59
2. ลักษณะของการใช้อำนาจของผู้ปกครองที่แสดงออกทาง ปรัชญาทางกฎหมาย.....	67
2.1 การยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอาศัยหลักทาง พระพุทธศาสนา.....	67
2.2 ลักษณะของโทษตามกฎหมายไม่มีความรุนแรง.....	70
3.1.2 การขาดความสูงสุดในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง.....	71
1. ลักษณะของการจัดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่อำนาจ ในการปกครองจากศูนย์กลางแผ่ขยายไม่ครอบคลุมทั่วดินแดน.....	72
1.1 รูปแบบการจัดโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง.....	72
1.2 มีระบบการบริหารที่ไม่ซับซ้อนและมีความพยายามในการรวม ศูนย์อำนาจให้อยู่ที่พระมหากษัตริย์โดยใช้ระบบเครือญาติ.....	73
2. บุคลิกภาพของผู้ปกครองเป็นตัวกำหนดขอบเขตทางดินแดน ในการใช้อำนาจ.....	75
2.1 ลักษณะของอาณาเขตทางดินแดนที่ไม่แน่นอน.....	75
2.2 การใช้ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ปกครองเป็นสิ่งที่กำหนด เขตแดนในการใช้อำนาจเหนือพลเมือง.....	76
3.1.3 การเข้าสู่ตำแหน่งในการใช้อำนาจ.....	77
1. กฎเกณฑ์การสืบราชสมบัติสมัยสุโขทัย.....	78

สารบัญ (ต่อ)	ญ หน้า
2.การขาดความแน่นอนและความต่อเนื่องในการใช้อำนาจ.....	79
3.2 สมัยอยุธยา (พ.ศ.1893-2310).....	80
3.2.1 ลักษณะของการใช้อำนาจของผู้ปกครอง.....	81
1. แนวความคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ผู้ปกครอง : ลัทธิเทวราช.....	81
2.แนวความคิดในการใช้อำนาจปกครองของผู้ปกครองใน คัมภีร์พระธรรมศาสตร์.....	84
2.1 ประวัติที่มาของคัมภีร์พระธรรมศาสตร์.....	84
2.2 ปรัชญาทางกฎหมายในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์กับการใช้อำนาจ ของผู้ปกครอง.....	86
1. สถานะทางกฎหมายของคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ :	
กฎหมายธรรมชาติ.....	86
2. กฎเกณฑ์ในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง.....	90
3.2.2 การขาดความสูงสุดในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง.....	93
1 .ลักษณะการจัดโครงสร้างการเมืองการปกครองที่มีความสลับซับซ้อน มากกว่าสมัยสุโขทัย.....	93
1.1 การจัดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองก่อนมีการปฏิรูป การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ.....	94
1.2 ยุคสมัยปฏิรูปการปกครองในสมัยสมเด็จพระบรม ไตรโลกนาถ.....	95
1.3 ลักษณะการจัดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองไม่มีการ แบ่งแยก อำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการบริหาร อย่างชัดเจน.....	98
1.4 ลักษณะการปกครองหัวเมืองที่มีความหลวมเหลวทำให้อำนาจ ของพระมหากษัตริย์จากส่วนกลางแผ่ขยายไม่ทั่วดินแดน.....	100
2. การนำระบบศักดินามาใช้ในการจัดระเบียบการปกครอง.....	102
2.1 ความหมายของระบบศักดินา.....	102
2.2 ผลของการจัดระเบียบการปกครองในระบบศักดินา.....	105
2.2.1 ก่อให้เกิดชนชั้นขุนนางที่มีบทบาทแทนที่พระมหา กษัตริย์ในการบริหารราชการแผ่นดิน.....	106

1. อำนาจหน้าที่ของขุนนางในการบริหารราชการแผ่นดินตามกรมกองต่างๆ.....	107
2. อำนาจหน้าที่ของขุนนางในการควบคุมไพร่.....	107
3. ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของขุนนางไม่มีการแบ่งแยกภาระหน้าที่ออกจากเรื่องส่วนตัว.....	111
2.2.2. ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับขุนนางในการจัดระเบียบการปกครองในระบบศักดินา : ขุนนางมีอำนาจในลักษณะคานอำนาจพระมหากษัตริย์.....	114
3.2.3 ลักษณะการใช้อำนาจของผู้ปกครองในบริบททางสังคมการเมือง.....	116
1. ความรุนแรงของโทษตามกฎหมายต่อผู้ที่มีพฤติกรรมก่อให้เกิดการแย่งชิงราชสมบัติ.....	116
2. การใช้ความเชื่อทางศาสนาเพื่อป้องกันการแย่งชิงอำนาจ : พิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา.....	117
3.2.4 การสืบราชสมบัติในสมัยอยุธยา.....	118
1. หลักเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติสมัยอยุธยา.....	118
1.1 ตำแหน่งสมเด็จพระพุทธเจ้าในกฎมณเฑียรบาล.....	119
1.2 ตำแหน่งพระมหาอุปราชในพระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน.....	120
2. การขาดความต่อเนื่องในการสืบราชสมบัติ: ปัญหาการแย่งชิงราชสมบัติ...	121
3.2.5 อำนาจของผู้ปกครองตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะมี	
ความสูงสุดได้ก็โดยแต่คุณสมบัตส่วนตัวของผู้ปกครอง : แสดงถึงการที่ยังไม่มี	
การจัดอำนาจให้แยกออกจากตัวบุคคลไปเป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐ.....	124
3.2.6 ความชอบธรรมในการใช้อำนาจของผู้ปกครองในสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยอยุธยา :	
การยอมรับอำนาจของผู้อยู่ใต้ปกครอง.....	127
3.3 สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 4).....	129
3.3.1 การจัดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองใช้หลักการส่วนใหญ่ของอยุธยา.....	130
3.3.2 อำนาจในการปกครองแผ่นดินตกอยู่ในกลุ่มของขุนนาง.....	131
3.3.3 การขาดกฎเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติที่แน่นอนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น....	136
1. การแต่งตั้งตำแหน่งวังหน้าหรือกรมพระราชวังบวรสถานมงคล.....	136
2. อิทธิพลของขุนนางในการเลือกผู้สืบราชสมบัติ.....	138

บทที่ 4 ที่มาของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2411 – ปัจจุบัน).....	143
4.1.ลักษณะทางสังคมและการเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ก่อนมีการปฏิรูปการปกครอง.....	143
1. สถานภาพของรัชกาลที่ 5 ในฐานะกษัตริย์.....	143
2. การจัดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองในระบบศักดินาและการจัดองค์กรในการบริหารราชการแผ่นดินไม่มีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการบริหารอย่างชัดเจน.....	144
3. การคุกคามจากประเทศมหาอำนาจตะวันตก.....	145
4.2 การแสดงออกซึ่งความเป็นสถาบันของรัฐและความสูงสุดของอำนาจอธิปไตย.....	146
4.2.1 การรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่สถาบันพระมหากษัตริย์.....	146
1. การเริ่มใช้พระราชอำนาจทางนิติบัญญัติโดยการ ตราพระราชบัญญัติ เคาน์ซิลออฟสเตท.....	146
2. การรวมศูนย์อำนาจการปกครองแผ่นดิน.....	149
2.1 การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองส่วนกลางจากระบบ จตุสดมภ์มาเป็นกระทรวง.....	149
2.2 การรวมอำนาจการปกครองหัวเมืองโดยใช้รูปแบบการ ปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล.....	154
3. การตั้งอำนาจจากกลุ่มขุนนางโดยการปฏิรูประบบการควบคุมกำลังพล ในระบบไพร่.....	159
4.การรวมศูนย์อำนาจทางการศาลและการปฏิรูปกฎหมายให้เป็นระบบ ลายลักษณ์อักษร.....	161
5.การรวมศูนย์อำนาจทางการคลัง.....	166
4.2.2 การสร้างกฎเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติ.....	170
1. การยกเลิกตำแหน่งวังหน้า.....	171
2. การแต่งตั้งตำแหน่งสยามมกุฎราชกุมาร(crown prince).....	174
4.2.3 ผลของการสร้างกฎเกณฑ์ในการสร้างกฎเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติ ของรัชกาลที่ 5.....	175
1. การจัดอำนาจให้แยกออกจากตัวบุคคลไปเป็นของสถาบัน	

ที่เรียกว่ารัฐ.....	175
2. ลักษณะของอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติ : อำนาจในการก่อตั้งองค์กรทางการเมืองสูงสุด(pouvoir constituant).....	176
3. กำเนิดรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ตามกฎหมาย : พระมหากษัตริย์เป็น รัฐอธิปัตย์แต่เพียงผู้เดียวในการใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐ.....	177
4.2.4 ความต่อเนื่องของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไทย.....	178
1. การขึ้นครองราชย์ของรัชกาลที่ 6 : การแสดงถึงความต่อเนื่องของอำนาจ ที่เป็นของสถาบันที่เรียกว่ารัฐ.....	179
2. การจัดทำกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ใน สมัยรัชกาลที่ 6 : การยืนยันกฎเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติที่เกิดขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 5.....	179
3. การขึ้นครองราชย์ของรัชกาลที่ 7 ตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบ ราชสันตติวงศ์.....	183
4.3 สภาพทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงรัชกาลที่ 7 ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475.....	185
4.3.1 พระบรมราโชบายในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของ รัชกาลที่ 6 : การจัดตั้งดุสิตธานี.....	185
4.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างต่อเนื่องในสมัยรัชกาลที่ 7 ตลอดจน ความไม่พอใจในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นเหตุให้มีการ เปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475.....	187
4.4 ที่มาของอำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตยภายหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน.....	191
4.4.1 พระราชดำริเกี่ยวกับปัญหาประชาธิปไตยของรัชกาลที่ 7.....	191
4.4.2 การพระราชทานรัฐธรรมนูญของรัชกาลที่ 7 สมัยการเปลี่ยนแปลง การปกครองพ.ศ. 2475 : พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจก่อตั้งองค์กร ทางการเมืองสูงสุด.....	195
4.4.3 ผลของการพระราชทานรัฐธรรมนูญของรัชกาลที่ 7	199
1. ก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ในการเข้าสู่ตำแหน่งในการใช้อำนาจอธิปไตย แทนรัฐใหม่ : รัฐธรรมนูญ.....	199

2. รัฐอธิปไตยผู้ใช้อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยแทนรัฐ : พระมหากษัตริย์กับประชาชน.....	200
3 รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล : องค์การผู้ใช้อำนาจอธิปไตย แทนรัฐอธิปไตย.....	203
4.4.4 รัฐอธิปไตยผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐตามรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ.....	204
1. รัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นภายหลังการทำรัฐประหาร	204
1.1 ผลของการทำรัฐประหารยึดอำนาจ : คณะรัฐประหารผู้ใช้อำนาจตามความเป็นจริง.....	206
1.2 ผู้มีอำนาจก่อตั้งองค์กรทางการเมืองสูงสุด(ผู้มีอำนาจจัดให้มีรัฐธรรมนูญ)หลังการทำรัฐประหารยึดอำนาจสิ้นสุดลง: พระมหากษัตริย์กับหัวหน้าคณะรัฐประหาร.....	212
1.3 รัฐอธิปไตยผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐตามรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นภายหลังการกระทำรัฐประหาร : พระมหากษัตริย์ร่วมกับประชาชน.....	213
2. รัฐธรรมนูญที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำรัฐประหาร.....	215
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540.....	222
4.5.พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540.....	224
4.5.1 พระราชอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	226
1. พระราชอำนาจในฐานะที่ทรงเป็นรัฐอธิปไตยผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐร่วมกับประชาชน.....	226
2. พระราชอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์พ.ศ. 2467 : พระราชอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐร่วมกับประชาชน.....	230
4.5.2 พระราชอำนาจนิติราชประเพณี.....	231
1. พระราชอำนาจในการก่อตั้งองค์กรทางการเมืองสูงสุด (พระราชอำนาจในการจัดให้มีรัฐธรรมนูญ).....	232

2.พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	233
3.พระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายหรือร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม	235
4. พระราชอำนาจในภาวะวิกฤต.....	237
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ.....	240
รายการอ้างอิง.....	255
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	261

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย